

21.10.2025

Tietosuojavaltuutetun kirjallinen lausunto asiassa HE/113/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Tietosuojavaltuutettu kiittää mahdollisuudesta antaa otsikossa olevasta asiasta lausuntonsa perustuslakivaliokunnalle.

Lausuttavana olevan esityksen mukaan tarkoituksena on sosiaalihuoltolaissa säätää teknologisten ratkaisujen käyttämisestä asiakkaan sosiaalipalveluissa asiakkaan perusoikeuksia kunnioittaen.

Sosiaalihuoltolakiin tehtäisiin tähän liittyen myös muutos, jonka mukaan asiakassuunnitelmaa sosiaalihuollossa laadittaessa viranomaisella olisi velvollisuus arvioida teknologisten ratkaisujen hyödyntämisen mahdollisuus asiakkaan sosiaalihuollon palvelujen toteuttamisessa.

Tarkoituksena on myös lisätä sosiaalihuoltolakiin yleiset säännökset teknisestä valvonnasta sosiaalihuollossa

Oikeus henkilötietojen suojaan perusoikeutena ja muut perusoikeudet

Lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä on tehty perusoikeuspunnintaa henkilötietojen suojan ja muiden perusoikeuksien välillä.

Henkilötietojen suoja on perusoikeutena suojattu perustuslain ohella myös Euroopan perusoikeuskirjassa. Luonnollisten henkilöiden yksityisyyden suojaa suojataan myös kansainvälisissä sopimuksissa, kuten muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa.

Yleisen tietosuojasetuksen johdanto-osassa (4) todetun mukaan, henkilötietojen käsittely olisi suunniteltava siten, että se palvelee ihmistä, eikä oikeus henkilötietojen suojaan ole absoluuttinen.

Ehdotetulla teknisellä valvonnalla ja teknologisilla ratkaisuilla puututaan sosiaalihuollon asiakkaiden perusoikeutena olevaan henkilötietojen suojaan ja yksityisyyteen. Edellä mainituilla on vaikutuksia myös sosiaalihuollon asiakkaan kanssa toimivien ja yhteydessä olevien henkilöiden vastaaviin oikeuksiin.

Tietosuojavaltuutettu katsoo, että oikeus henkilötietojen suojaan on perustavanlaatuinen oikeus. Kun tämänkaltaiseen perusoikeuteen ollaan tekemässä rajoituksia, tulisi näiden rajoitusten olla tarkkarajaisesti säänneltyjä ja rajoitusten oikeasuhtaisuutta tulee arvioida huolellisesti.

Nykyisellään eri alueilla Suomessa on erilaisia käsityksiä ja käytäntöjä liittyen siihen, millaisia teknologisia ratkaisuja voidaan ottaa käyttöön, kun toteutetaan viranomaisen lakisääteistä velvollisuutta huolehtia sosiaalihuollon asiakkaan laissa säädettyjen etujen toteutumisesta. Tästä johtuen sosiaalihuollon asiakkaiden yhdenvertaisuus ei toteudu samoilla perusteilla maanlaajuisesti.

Tietosuojavaltuutettu katsoo, että niistä edellytyksistä, joilla sosiaalihuollon yksiköissä voidaan ottaa käyttöön teknistä valvontaa sekä teknologisia ratkaisuja, tulee säätää lailla. Lailla varmistettaisiin, että sosiaalihuollon asiakkaita kohdeltaisiin yhdenvertaisesti, eikä sallittujen teknologisten keinojen ja teknisen valvonnan käyttöönotto sosiaalihuollon asiakasta koskien olisi riippuvainen asiakkaan asuinpaikasta ja sen alueella tehtävästä tulkinnasta asiassa.

Teknologisilla ratkaisuilla sekä teknisellä valvonnalla voidaan katsoa hallituksen esityksessä todetuilla tavoilla olevan monia hyötyjä paitsi sosiaalihuollon asiakkaan, myös sosiaalihuollon työntekijöiden ja yhteiskunnan kannalta.

Pelkät saavutettavissa olevat hyödyt eivät ole riittävä peruste silloin, kun henkilön perusoikeuksia on tarpeellista rajoittaa näiden hyötyjen saamiseksi. Näiden saavutettavien hyötyjen tulee toteuttaa muiden perusoikeuksien toteutumista siten, että toisen perusoikeuden, tässä henkilötietojen suojan, kaventaminen voidaan katsoa perustelluksi. Sosiaalihuollon asiakkaan kohdalla teknologisilla ratkaisuilla ja teknisellä valvonnalla voidaan hallituksen esityksessä esiin tuoduilla tavoilla myös katsoa edistettävän asiakkaan muiden perusoikeuksien, kuin henkilötietojen suojan, toteutumista.

Lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä tekninen valvonta mahdollistettaisiin, jos se olisi tarpeen asiakkaan terveyden, turvallisuuden ja

hyvinvoinnin turvaamiseksi ja se on rajattu ajallisesti ja alueellisesti välttämättömään. Erikseen on säädetty rajoituksia yleisissä tiloissa tapahtuvaan tekniseen valvontaan, jolla on merkitystä paitsi sosiaalihuollon asiakkaaseen, myös yleisissä tiloissa oleviin muihin henkilöihin.

Lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä on myös tuotu esille näkökohtia, joiden mukaan teknisellä valvonnalla ja teknologisilla ratkaisuilla voi olla myös sosiaalihuollon asiakkaan yksityisyyttä parantavia vaikutuksia.

Tietosuojavaltuutettu toteaa, että esitetylle tekniselle valvonnalle sekä teknologisten ratkaisujen käyttöönotolle on hallituksen esityksessä siinänsä tuotu esille hyväksyttävät perusteet.

Myönteisenä on pidettävä myös sitä, että perusteluissa on kiinnitetty huomiota siihen, että ennen teknologisten ratkaisujen käyttöönottoa asiakasta tulee informoida niistä ja että jokaisen asiakkaan kohdalla asiakassuunnitelmassa otetaan erikseen aina kantaa teknologisten ratkaisujen soveltuvuuteen kyseiselle asiakkaalle.

Asiassa tulee kuitenkin muistaa, että sosiaalihuollon asiakkaan asema suhteessa sosiaalihuoltoon antavaan viranomaiseen ei käytännössä koskaan voi olla täysin tasavertainen.

Tämän vuoksi huomiota tulee kiinnittää siihen, että valvontatoimet ovat riittävät sen varmistamiseen, että sosiaalihuollon asiakkaan oikeudet henkilötietojensa suojaan ja yksityisyyteen tosiasiasa tulevat varmistetuksi uuden sääntelyn jälkeenkin, eikä teknologiaa ja teknistä valvontaa oteta käyttöön sosiaalihuollon tehtävissä rutiininomaisesti. Tarvittaessa tähän valvontatoimintaan tulee osoittaa lisäresursseja.

Allekirjoitus

Anu Talus
Tietosuojavaltuutettu

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

TIETOSUOJAVALTUUTETUN
TOIMISTO

